

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

МАГИСТРАТУРА БЎЛИМИ

МАГИСТРАНТЛАРНИНГ ИЛМИЙ-ПЕДАГОГИК
ВА ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ФАОЛИЯТИ ДАСТУРИ

2019-2020 ЎҚУВ ЙИЛИ

САМАРҚАНД – 2019

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
МАГИСТРАТУРА БЎЛИМИ**

«ТАСДИҚЛАЙМАН»

СамДУ ўқув ишлари

бўйича проректори

_____ А.С.Солеев

«11» _____ 2019 й.

**МАГИСТРАНТЛАРНИНГ ИЛМИЙ-ПЕДАГОГИК
ВА ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ФАОЛИЯТИ ДАСТУРИ**

2019-2020 ЎҚУВ ЙИЛИ

*Дастур Самарқанд давлат университети
ўқув-услубий кенгашининг 2019 йил
30 ноябрда ўтказилган 3-сон мажлис
баённомаси билан тасдиқланган.*

САМАРҚАНД – 2019

Мазкур дастурда Самарқанд давлат университетида мавжуд 1-курсада 47 та, 2-курсада 41та магистратура мутахассисликларида ўтказиладиган илмий-педагогик ва илмий-тадқиқот фаолияти мазмуни, ўтказиш тартиби ва уни баҳолаш тизими ёритилган.

Тузувчи:

Н.Н.Низамова - Магистратура бўлими бошлиғи

Такризчилар:

Х.Х.Рузимурадов – “Алгебра ва геометрия кафедраси мудирини физ.-мат.фанлари номзоди, доцент.

Эшбўриев Р. – Ядро физикаси ва астрономия кафедраси мудирини, физ.-мат.фанлари номзоди, доцент.

Мазкур дастур СамДУ ўқув-услугий Кенгашининг 2019 йил 30 ноябрда 3-сонли мажлисида кўриб чиқилган ва тасдиқланган.

КИРИШ

Мазкур дастурда магистрантларининг илмий-педагогик ва илмий-тадқиқот фаолияти мазмуни, ўтказиш тартиби ва уни баҳолаш тизимига оид масалалар ёритилган. Ушбу дастур Самарқанд давлат университетида таълим олаётган магистрантларга ва уларнинг илмий-тадқиқот ҳамда илмий педагогик ишига раҳбарлик қиладиган профессор-ўқитувчиларга (илмий раҳбарларга), мутахассис тайёрловчи кафедра мудирларига мўлжалланган.

Самарқанд давлат университетида магистрантларнинг илмий-педагогик ва илмий-тадқиқот фаолиятини амалга оширишнинг дастури Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида» ва «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури тўғрисида»ги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида» 2012 йил 24 июлдаги ПФ-4456-сон Фармони, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимида магистратура фаолиятини янада такомиллаштириш, унинг самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2007 йил 10 сентябрдаги 190-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 2 мартдаги 36-сон қарори билан тасдиқланган Магистратура тўғрисида НИЗОМ, Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 9 августдаги 19-2018-сон буйруғи билан тасдиқланган “Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш тизими тўғрисида”ги НИЗОМга мувофиқ равишда ташкил этилади ва Самарқанд давлат университети ўқув-услубий кенгашининг 2019 йил 7 сентябрдаги 1-сон баённомаси билан тасдиқланган ва амалиётга татбиқ этиш учун тавсия берилган “Магистрантнинг календар иш режаси” бўйича амалга оширилган ишларни баҳолаш тартиби ва мезонларини белгилайди.

I. ИЛМИЙ-ПЕДАГОГИК ФАОЛИЯТ

1.1. Илмий педагогик фаолиятнинг мазмуни

Илмий-педагогик фаолият магистратура ўқув жараёнининг муҳим таркибий қисми бўлиб, олий таълим муассасаси профессор-ўқитувчиси сифатида тайёрланаётган магистрантларнинг эгаллаган илмий-назарий билимларини бевосита амалиётга тадбиқ этиш, инновацион педагогик ва ахборот-коммуникацион технологиялар асосида дарс машғулотларини ташкил этиш, талабалар билимини баҳолаш борасида халқаро стандартлар ва илғор хорижий тажрибаларни ўзлаштириш, олий таълим муассасасида таълим сифатини таъминлаш борасидаги фаолият турлари билан амалий танишиш ва илмий-педагогик ишнинг мақсадини белгилаб беради.

Илмий педагогик ишни амалга оширишнинг *мақсади* - илмий-педагогик амалиёт даврида магистрантлар олий таълим муассасида илмий-педагогик фаолият олиб боришнинг мазмуни, меъёрий-ҳуқуқий асослари ва тартибини ўрганадилар ва магистрлик диссертацияси мавзусига оид илмий изланишлари доирасида педагогик тажриба-синов ишларини ўтказадилар ҳамда олинган натижаларни математик-статистик методлар ёрдамида қайта ишлайди, хулосалар шакллантирадилар.

1.2. Илмий-педагогик фаолият давомида магистрант томонидан бажариладиган вазифалар

Илмий- педагогик ишни бажариш давомида магистрант ўзининг бакалаврият таълим йўналиши бўйича илмий-педагогик маҳоратга эга бўлиши учун илмий раҳбар билан ҳамкорликда фаолият олиб бориши зарур. Магистрант ўз мутахассислиги тўғрисида дастлабки тасаввурга ва тушунчаларга эга бўлиши, танлаган мутахассисликка қўйиладиган янги талаблар асосида касбий кўникмаларга, таълим тизими ва жараёнини ташкил этилиши ва олиб борилиши ҳақида тушунчаларга эга бўлиши ҳам шарт. Магистрантнинг замонавий илмий-педагогик талаблар билан танишишдан

мақсад уни келгусида мутахаассис сифатида талабаларга кафедра фанлари бўйича амалий билимлар беришга тайёрлашдан иборат.

Илмий-педагогик ишнинг мақсадидан келиб чиққан ҳолда магистрантдан қуйидаги вазифаларни бажариш талаб этилади:

- кафедранинг етакчи профессор ўқитувчиларининг ўқув машғулотларига қатнашиши (кафедра ва илмий раҳбар қарори билан);
- илмий раҳбар ёки етакчи профессор ўқитувчилар иштирокида академик гуруҳларда машғулотлар ўтказиш;
- белгиланган ўқув фани бўйича педагогик технологияларни ишлаб чиқиш, ўқув услубий мажмуаларни тайёрлашда иштирок этиш;
- бакалаврият талабалари билан ўқув, мустақил ишлар ва тарбиявий ишларни ўтказиш;
- педагогик маҳоратни ошириш мақсадида назарий билимларга эга бўлиш;
- педагогик касбга бўлган қизиқишни ошириш, педагогик касбга хос илмий тушунчаларни ўрганиш ва педагогик изланиш ғояларини шакллантириш кўникмаларига эга бўлиш;
- ихтисослик фанлари бўйича турли машғулотларни ўтказиш бўйича малака орттириш;
- янги педагогик ва ахборот технологияларини ўрганиш ва қўллаш, улар асосида маъруза матнлари ва машғулотлар ўтказиш режасини тузиш;
- талабалар мустақил таълимнинг ташкилий ва ўқув услубий таъминотини ўрганиш, мустақил билим олиш учун услубий кўрсатмалар ишлаб чиқиш;
- тарбиявий ишларни олиб боришни ўрганиш, ва ташкил этиш;
- маъруза матнлари ва амалий машғулотлар бўйича услубий қўлланмалар тайёрлаш усулларини ўрганиш, ишчи дастур ва тақвим режаларини тузишни ва шу каби ишларни ўрганиши зарур.

Илмий-педагогик фаолияти натижалари бўйича магистрант:

- инновацион педагогик ва ахборот-коммуникацион технологияларни, ўқув-тарбиявий жараёни фаоллаштириш услубларини, талабаларнинг билим, кўникма ва малакалари, компетенцияларини баҳолашнинг халқаро стандартлари ва илғор методларини амалий ўзлаштириши;
- мустақил таълимнинг ташкилий ва ўқув – услубий таъминоти, масофадан ўқитиш технологияларини;
- фанлар бўйича ўқув-меъёрий ҳужжатларни (ўқув режа, ишчи ўқув режа, фан дастури, ишчи фан дастури, ўқув-услубий мажмуа, календар иш режа) ларни ишлаб чиқиш, ўқув адабиётларини (дарслик ва ўқув қўлланма, услубий йўриқнома)ларни яратиш асосларини билиши ва улардан фойдалана олиши;
- олий таълим муассасаларида дарс машғулотларининг (маъруза, амалий, лаборатория, семинар) каби анъанавий ва ноанъанавий (инновацион) шаклларини ўтказиш, маъруза матнлари ва машғулотлар ўтказиш режалари (технологик хариталари)ни тузиш;
- талабаларнинг билим, кўникма ва малакалари, компетенцияларини назорат қилишнинг ташкилий ва услубий таъминотини ишлаб чиқиш;
- олий таълим муассасасида маънавий-маърифий, тарбиявий ишларнинг ташкилий ва услубий таъминотини яратиш бўйича **тажрибага эга бўлиши керак.**

Илмий-педагогик иш, одатда, олий таълим муассасанинг мутахассис тайёрловчи кафедраларида ўтказилади. Магистрантлар илмий-педагогик иш даврида ўзларининг магистрлик диссертацияси мавзуси доирасида педагогик тажриба-синов ишларини ўтказишлари ва олинган натижалар асосида магистрлик диссертацияларини мазмунан бойитишлари ҳам назарда тутилган.

Илмий педагогик иш ўтказиш давомида магистрантларга бир қатор вазифалар кўйилади ва уларнинг илмий педагогик иши раҳбарлари ва

кафедра мудирлари томонидан бевосита назорат қилинади ҳамда баҳоланади.

**2019-2020 ўқув йилида илмий-педагогик иши юкламасининг
семестрлар бўйича тақсимоги**

	Фаолият турлари	1 курс (2019 йилги ўқув режа асосида)		2 курс (2018 йилги ўқув режа асосида)	
		1 семестр	2 семестр	3 семестр	4 семестр
1	Илмий педагогик иши	18	18	80	-

Магистрант томонидан кафедрада олиб бориладиган ишлар, тадбирлар, ўтказиладиган маърузалар, амалий машғулотлар ва мустақил ишларни олиб бориш тартиби, қайси фандан, қандай мавзуларда бўлиши кафедра мудирини, илмий раҳбар, илмий маслаҳатчилар иштирокидаги ишчи гуруҳ томонидан аниқланади ва кафедра қарори билан тасдиқланади.

Кафедра қарори билан намунавий режадаги ишларни кафедра учун лозим бўлган ва мутахассислик хусусиятидан келиб чиқиб, режада келтирилмаган ишлар билан алмаштириш мумкин. Бу албатта, аниқлаштирилган календарь иш режада ўз аксини топиши керак.

Магистрант ҳар ойда кафедра мажлисида режа бўйича бажарилган ишларнинг ҳисоботини беради. Ҳисобот бўйича кафедра йиғилиши магистрант томонидан **“режа бажарилган”** ёки **“режа бажарилмаган”** мазмунидаги қарор қабул қилади.

Семестр охирида магистрант ойлик ҳисоботлар асосида семестр бўйича якуний илмий-педагогик иши бўйича ҳисоботни (намунаси илова қилинган) тайёрлайди ва магистратура бўлимига топширади. Магистратура бўлими бошлиғи, магистратура бўлими услубчиси, кафедра мудирини, илмий педагогик иш раҳбари ва илмий маслаҳатчилардан ташкил топган **ишчи гуруҳ** магистрантнинг ҳисоботи бўйича кафедра қарори ва илмий раҳбарнинг

тавсиясини эътиборга олган ҳолда **илмий-педагогик иш қайдномасига магистрантнинг баҳосини расмийлаштиради.**

1.3. Магистрантларининг илмий-педагогик ишини баҳолаш мезонлари
Биринчи курс магистрантларининг илмий-педагогик ишини баҳолаш мезонлари (1-семестр)

	Бажариладиган ишлар мазмуни	Амалга ошириш механизми	Макси мал баҳоси
1	Мутахассислик фанлари бўйича бакалаврият таълим йўналишида маъруза, лаборатория, амалий ва семинар машғулотларини ўтказилишини кузатиш ва таҳлил қилиш (4та таҳлил 1-семестр учун)	Дарсларни кузатиб, дарс таҳлил бланкаларини тўлдириб боради. Машғулотларда инновацион ва АК технологияларни қўллашни амалий ўзлаштириб борадилар. ОТМ дарс машғулотларининг турлари, структураси, услубий ва технологик таъминоти билан танишиб боради.	5
2	Оралик ва якуний назоратлар саволларини, тестларни тузиш бўйича кўникма ҳосил қилиш	Оралик ва якуний назоратлар саволларини тузади, барча турдаги ва даражадаги тестларни тузади. Уларни тузиш бўйича услубий ва дастурий таъминот билан танишади.	5
3	Талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этиш бўйича меъёрий ҳужжатларини ўрганиш ва танланган мутахассислик ўқув фани бўйича мустақил	Мустақил иш мавзулари билан танишади, уларни ташкил қилиш ва ўтказиш тартибини ўрганади, мавзулар бўйича мустақил иш топшириқларини тайёрлашни ўрганади.	5

	иш топшириқларини тайёрлаш.		
4	Гуруҳ мураббийси сифатида тарбиявий ишлар олиб боришни ўрганиш, ахборот соатлари, давра суҳбатлари ва бошқа тадбирлар учун материаллар йиғиш, маърузалар тайёрлаш ва тадбирлар ташкил қилиш	Бакалавр таълим йўналишлари гуруҳларига магистрантлар иккинчи мураббий этиб тайинланади. Гуруҳ мураббийсининг йиллик иш режаси асосида барча маънавий - маърифий тадбирларни ташкил қилиш ва ўтказишда кўмаклашади. Ўтказилган тадбирлар баённомалари йиғма жилдда тақдим этилади.	5
5	Бакалавр таълим йўналишларида ўқув жараёнининг ўқув -меъерий ҳужжатларини ўрганиш ва таҳлил қилиш (ДТС, малака талаблари, намунавий ва ишчи ўқув режа, намунавий ва ишчи фан дастурлари, тақвим режалар)	Деканат ва кафедрада ўқув жараёнининг меъерий ҳужжатларини ўрганиб, ҳар бирига алоҳида ҳар бир магистрант таҳлилий маълумот ёзади. Меъерий ҳужжатларнинг мазмуни билан таниш эканлигини бўлим рўйхатидан ўтаётганда оғзаки сўзлаб беради.	5

**Биринчи курс магистрантларининг илмий-педагогик ишини
баҳолаш мезонлари (2-семестр)**

№	Бажариладиган ишнинг мазмуни	Макс имал баҳо
1.	Ўқув - меъерий ҳужжатларни ўрганиш ва таҳлил қилиш (курс ишини тайёрлаш тизими билан танишиш, баҳолаш мезонлари, тўғарақлар ташкил этиш ишларини ўрганиш, ишчи ўқув режа	5

	асосида дарс жадвалини тузишни ўрганиш)	
2.	Бакалавр таълим йўналишларида кафедра томонидан ўқитиладиган фанларга магистрантларни бириктириш ва фан бўйича маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини кузатиш ва таҳлил қилиш. (4 таҳлил 2- семестр учун)	5
3.	Оралиқ ва якуний назоратлар саволларини тузиш, барча турдаги ва даражадаги тестларни тузиш бўйича кўникма ҳосил қилиш	5
4.	Белгиланган фанлар бўйича талабалар учун мустақил ишларни ташкил қилиш, уларга маслаҳатлар бериш, мустақил ишларни қабул қилиш ва баҳолаш билан танишиш. Мустақил ишларини мавзулари банкини ўрганиб чиқиш ва мавзуларни янгилашда иштирок этиш.	5
5.	Амалий машғулотлар ўтказиш учун услубий кўрсатма ёки ишланма тайёрлаш	5
6.	ИШИ бўйича тақдимот кўринишидаги ҳисобот тайёрлаш.	5

**Иккинчи курс магистрантларининг илмий-педагогик ишини
баҳолаш мезонлари (3-семестр)**

№	Бажариладиган ишнинг мазмуни	Макси мал баҳо
1.	Маърузалар матнини тузиш учун тайёргарлик кўриш, маърузаларни ўтказиш (20 соат). Машғулотлар ўтказиш учун услубий кўрсатма ёки ишланма тайёрлаш	5
2.	Амалий машғулотлар ва семинар машғулотларига тайёргарлик кўриш ва ўтказиш (10 соат). Машғулотлар ўтказиш учун услубий кўрсатма ёки ишланма тайёрлаш	5
3.	Бакалавр таълим йўналишларида кафедра томонидан	5

	Ўқитиладиган фанларга янги педагогик ва ахборот технологияларини қўллаш бўйича реферат тайёрлаш (қоғоз ва электрон вариантда тақдим этиш).	
4.	Оралиқ ва якуний назоратлар саволларини, тестларни тузиш бўйича кўникма ҳосил қилиш (Фанлар бўйича тузилган оралиқ ва якуний назоратлар саволлари, тестларнинг компьютер матни магистрант ва масъул ўқитувчининг имзоси билан кафедрага топширилади.)	5
5.	Белгиланган фанлар бўйича талабалар учун мустақил ишларини ташкил қилиш, уларга маслаҳатлар бериш, мустақил ишларни қабул қилиш ва баҳолаш.	5
6.	Гуруҳ мураббийси сифатида тарбиявий ишлар олиб боришни ўрганиш, ахборот соатлари, давра суҳбатлари ва бошқа тадбирлар учун материаллар йиғиш, маърузалар тайёрлаш ва тадбирлар ташкил қилиш Гуруҳ мураббийларининг йиллик иш режалари асосида факультет ва ТТЖда маънавий –маърифий тадбирлар ўтказиш (тадбирлар баённомалари ва сценарийлари, буклетлар, фотоальбомлар, видео кўргазмалар тайёрлаш)	5
7.	Деканат фаолиятини ташкил этиш бўйича меъёрий ҳужжатлар билан танишиш (Деканат фаолиятини, магистратура бўлимини ташкил этиш билан боғлиқ ҳужжатларни ўрганиш ва уларни амалиётга жорий этиш бўйича кўникмаларга эга бўлиш, “Таълим тўғрисидаги” қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, 2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегияси, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги қарорлари, бўйруқлари, ВМ қарорлари ва фармойишлари, Олий таълим тўғрисидаги Низом, устав, иш режаси, тузилиши, таркиби, йўналиши ва мутахассислик	

	<p>бўйича давлат таълим стандартлари, малака талаблари ва ҳоказалар)</p> <p><i>Факультет ўқув ишлари бўйича декан ўринбосари томонидан назорат қилинади ва баҳоланади.</i></p>	
8.	<p>Университет ўқув бўлими фаолиятини ташкил этиш бўйича меъёрий ҳужжатлар билан танишиш. (ўқув бўлими фаолиятини, магистратура таълимига оид ҳужжатлар, низомлар, иш режалари (иш турлари бўйича), ҳисоботлар, ишчи ўқув режаси, талабалар илмий тадқиқот ишлари, марказлар, тўғараклар ташкил этиш ишлари, иқтидорли талабалар билан ишлаш иш режаси, рейтинг тизимини ташкил этиш ва назорат қилиш йўллари, талабаларни жамоат ишларига жалб қилиш усуллари ва ҳоказолар)</p> <p><i>Ўқув бўлимининг тегишли факультет услубчиси томонидан назорат қилинади ва баҳоланади.</i></p>	5
9.	<p>Университет илмий бўлими фаолиятини ташкил этиш бўйича меъёрий ҳужжатлар билан танишиш. (илмий бўлимининг фаолиятига оид ҳужжатлар, иш режалари (иш турлари бўйича), баённомаларни юритилиши, кафедра ҳисоботларининг тартибли жойлаштирилиши, илмий грантлар, хўжалик шартномаларини шакллантириш йўллари, талабалар илмий тадқиқот ишлари, марказлар, тўғараклар ташкил этиш ишлари, иқтидорли талабалар билан ишлаш иш режаси ва ҳоказолар).</p> <p><i>Илмий-педагогик кадрларни тайерлаш бўлими томонидан назорат қилинади ва баҳоланади.</i></p>	5
10.	<p>ИПИ бўйича тақдимот кўринишидаги ҳисобот тайёрлаш.</p>	5

II. ИЛМИЙ- ТАДҚИҚОТ ФАОЛИЯТ

2.1. Илмий тадқиқот ишининг мақсад ва вазифалари

Илмий тадқиқот ишининг (ИТИ) асосий мақсади магистрантлар томонидан магистрлик диссертацияси мавзуси бўйича илмий-амалий муаммоларнинг замонавий ҳолатини таҳлил қилишдан иборат. Магистрлик диссертацияси доирасида илмий-тадқиқот иши магистратурада ўқиш давомида илмий семинар шаклида амалга оширилади. Илмий семинар илмий фаолият блокадаги ўқув предмети бўлиб, 1-3 семестрлар давомида олиб борилади. Илмий семинарнинг асосий мақсади – бўлажак магистрларда тадқиқотчилик ва аналитик компетенцияларни шакллантириш ва ривожлантиришдан иборат.

“Илмий семинар” ўқув предметини ўзлаштириш натижасида бўлажак магистрлар:

- илмий тадқиқот ишининг методологик асослари, принциплари ва методларини **билиши**; ишлаб чиқилган дастур асосида мустақил тадқиқотлар олиб бора олиши; илмий тадқиқотнинг долзарблиги, назарий ва амалий аҳамиятини **асослай олиши**; унинг натижаларини мақола ёки доклад кўринишида **тақдим эта олиши**; илмий-техник тенденциялар ва ижтимоий-иқтисодий муаммоларни **аниқлай билиши** ва уларнинг аниқ ечимларини таклиф эта олиши ҳамда кутилаётган натижаларни **баҳолай олиши**;

- турли хил маълумотлар манбаларини таҳлил қилиш ва фойдаланиш, мантиқий фикрлаш кўникмаларига эга бўлиши; дискуссия ва мунозаралар олиб бориш, назарий ва методологик билимлардан амалиётда фойдалана билиш, танлаган мутахассислиги бўйича ахборот манбалари, илмий ва бошқа турдаги манбалар билан ишлай олиш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Илмий-тадқиқот ишининг асосий мақсади – Магистрантнинг илмий фаолиятининг натижаси ҳисобланган магистрлик диссертациясини тайёрлаш, фан ва таълим, техника ва технология, иқтисодиёт соҳаларидаги устувор ва долзарб масалаларга бағишланиб, муайян бир вазифанинг илмий асосланган

ечимини топишга, тавсиялар ишлаб чиқишга, статистик методлар асосида натижаларни таҳлил қилишга қаратилган бўлади.

Ҳар бир талабага мутахассислик кафедрасида яратилган базадан мавзулар тақдим этилади. Шунга биноан, ҳар бир талаба кафедрасида мавжуд мавзулар банки асосида ҳамда кафедранинг тавсиясига кўра илмий раҳбари билан келишган ҳолда ўзига магистрлик диссертацияси мавзусини танлайди.

Илмий-тадқиқот иши таълим ва илмий-тадқиқот муассасалари базасида, ЎзФА тадқиқот институтларида, илғор ишлаб-чиқариш корхоналарида ўтказилиши мумкин бўлиб, ушбу муассасалар мутахассисликлар бўйича магистрларни тайёрлашда тадқиқотлар майдончаси сифатида қаралади. Магистрант талабаларнинг илмий-тадқиқот иши олий таълим муассасаси, илмий-тадқиқот лабораториялари, академия ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари, корхона ва ташкилотларнинг тадқиқот бўлинмаларида, умумтаълим ва махсус мактабгача таълим муассасалари, умумтаълим мактаблари, махсус мактаб, мактаб-интернатлар, лицей, коллежлар базасида ўтказилиши мумкин. Илмий-тадқиқот иши тегишли тартибда расмийлаштирилган ҳолда хорижий давлатларнинг таълим муассасалари, илмий марказлари, корхона ва ташкилотларида ҳам ўтказилиши мумкин.

Илмий-тадқиқот иши магистрлик диссертацияси юзасидан материалларни тўплаш ва библиографияни тузиш учун талабаларнинг кутубхоналарда доимий фаолият олиб боришини назарда тутати.

Илмий-тадқиқот иши: магистратура ихтисослиги бўйича намунавий моделлар, объект ва жараёнларни тадқиқ қилиш усулларини ўрганиш; тажриба тадқиқотларининг илмий техник таъминотини ўрганиш; тажриба, тадқиқотлар ўтказиш; тажриба-тадқиқотлар натижаларини қайта ишлаш, таҳлил қилиш, хулоса ва тавсиялар ишлаб чиқиш кабилардан иборат.

“Магистратура тўғрисида”ги амалдаги Низомга кўра илмий-тадқиқот иши икки босқичда, яъни: илмий-тадқиқот иши, магистрлик диссертациясини тайёрлаш ва стажировкадан иборат.

Магистрлик диссертацияси республика фан ва технологиялар ривожланишининг устувор йўналишлари доирасида таълим тизимида амалга оширилаётган ислохотларнинг устувор йўналишларига, жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ 4947-сон Фармони, 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ 2909-сон Қарори, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ 3775-сон Қарори ҳамда мазкур фаолиятга тегишли бошқа меърий-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган вазифаларни амалга оширишга қаратилган бўлиши керак.

Магистрлик диссертациясининг мавзуси ҳар бир мутахассислик бўйича тавсия этилган мавзулар банкидан магистрант томонидан мустақил танлаб олинади. Мавзу танлаш жуда маъсулиятли вазифалардан бири ҳисобланади. Бунда магистрантга кафедранинг етакчи профессор-ўқитувчилари маслаҳат беради.

Мавзу магистрантнинг асосий ихтисослик фани бўйича белгиланиши мақсадга мувофиқ. Бунда магистрантнинг амалий тажрибаси, муаммоларни билиши, педагогик жараёнлардаги ахборотларни йиғиш, қайта ишлаш ва таҳлил қила олиш имконияти, чет тилини билиши, хорижий ҳамда республика таълим тизимидаги илғор тажрибаларни назарда тутиши муҳим аҳамият касб этади.

Диссертация мавзусининг тўғри танланиши унинг муваффақиятли яқунланишини таъминлайди.

Магистрантга илмий раҳбарни бириктириш ҳам мавзу танлаш жараёнида амалга оширилади.

Агарда тавсия этилаётган мавзуга илмий раҳбарликка бир нечта номзод кўрсатилса, магистр талаба нафақат мавзуни, балки илмий раҳбарни ҳам

мустақил танлаш имкониятига эга бўлади. Магистрлик диссертациялари мавзулари банкини яратишда мутахассислик кафедраси билан ҳамкорлик шартномаси тузилган илмий-тадқиқот институтлари илмий ходимлари, бошқа олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари жалб этилиши мумкин. Мавзу танлаб олинган, кафедра ва факультет Кенгашида муҳокама этилиб, университет Кенгашига тасдиқлаш учун тавсия этилади. Сўнгра магистрант икки йиллик илмий фаолияти бўйича шахсий иш режа тузиб чиқиши ва шу асосда фаолият юритиши лозим. Магистрлик диссертациясининг бажарилиши асосан шу ихтисослик бўйича фан доктори илмий даражасига ва (ёки) ихтисослик кафедраси бўйича профессор илмий унвонига (истисно тариқасида фан номзоди илмий даражаси ва доцент илмий унвонига) эга педагог раҳбарлигида амалга оширилади.

**2019-2020 ўқув йилида илмий-педагогик иш юкламасининг
семестрлар бўйича тақсимоги**

	Фаолият турлари	1 курс (2019 йилги ўқув режа асосида)		2 курс (2018 йилги ўқув режа асосида)	
		1 семестр	2 семестр	3 семестр	4 семестр
1	Илмий-тадқиқот иши, магистрлик диссертациясини тайёрлаш	18	18	80	-
1	Илмий семинар	36	36	72	-
3	Илмий амалиёт (стажировка)	-	-	-	630

Семестр охирида якуний назоратлар сессияси бошланишигача Магистрант режада кўрсатилган ҳар бир ишнинг бажарилишини тасдиқлайдиган ҳужжатлар папкасини (фойдаланилаётган илмий адабиётлар рўйхати, интернет манзиллари рўйхати, ишлаб чиқилган

алгоритмлар, методлар, дастурий ечимлар, экспериментал тадқиқотларнинг натижалари келтирилади, диссертациянинг режалаштирилган бобининг босма варианты, баённомалар, хулосалар, тақризлар) якуний илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш бўйича амалга оширилган ишлар ҳисоботи билан бирга тайёрлайди ва кафедрага топширади. Якуний назоратлар сессияси давомида магистратура бўлими томонидан тасдиқланган жадвал асосида ҳар бир кафедрада **магистратура бўлими бошлиғи, факультет деканати вакили, кафедра мудирини, илмий раҳбар ва илмий маслаҳатчилардан** ташкил топган **ишчи гуруҳ** Магистрантнинг якуний ҳисоботи бўйича кафедра қарори ва илмий раҳбарнинг тавсиясини эътиборга олган ҳолда **илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш қайдномасига магистрантнинг баҳосини расмийлаштиради.**

Қониқарсиз баҳоланган магистрант иш режасининг тегишли бандларини қайтадан бажариб, белгиланган муддатларда тузатилган ҳисобот тақдим этади. Бу ҳисобот ҳам юқоридаги ишчи гуруҳ томонидан қайтадан кўриб чиқилади ва баҳоланади. Баҳо иккинчи қайдномага расмийлаштирилади, иккинчи қайдномада ҳам қониқарсиз баҳоланган магистрантнинг илмий-тадқиқот ишлари кафедра мудирини томонидан тузилган махсус комиссия иштирокида кўриб чиқилади ва тегишли хулосалар берилади.

2.2. Илмий-тадқиқот фаолияти мазмуни

Илмий фаолиятнинг I босқичи (1- семестр)

Илмий фаолиятнинг 1-босқичида талаба магистрлик диссертацияси мавзусининг долзарблигини асослайди, тадқиқот мақсади ва вазифалари, тадқиқот предмети ва объектини аниқлайди, мавзунинг ўрганилганлик даражасини аниқлаш мақсадида хорижий ва республика илмий-услубий адабиётларни таҳлил этади, маълумотлар тўплайди. Етарли даражада

Йиғилган материаллар асосида Магистрант диссертация ишининг адабиётлар таҳлили қисмини фаолиятнинг I босқичида расмийлаштириши шарт.

Талаба илмий фаолиятнинг I босқичи юзасидан бажарилган ишлари натижалари 1- семестр давомида ҳар ойи кафедра йиғилишида муҳокама қилинади. Кафедра йиғилиши қарорига биноан семестр якунида ҳар бир магистрантнинг илмий фаолияти I босқичи натижалари бўйича магистратура бўлимида талабанинг илмий раҳбари, кафедра мудир иштирокида барча бажарилган ишлари бўйича ҳисоботи эшитилиб, аттестациядан ўтказилади. Талаба аттестацияга диссертация ишининг адабиётлар таҳлили қисмини тўлиқ расмийлаштирган ва бошланғич материалларни аттестация ҳайъатига тақдим этиши лозим.

Диссертациянинг адабиётлар шарҳи, муаммонинг ўрганилганлик ҳолатига бағишланган қисми (икки-уч қисмдан иборат бўлиши мумкин) 15-20 бет атрофида бўлиши тавсия этилади.

Талаба илмий фаолиятнинг I босқичида қуйидагиларга алоҳида эътибор бериши тавсия этилади: илмий изланишлар олиб бориш, касбий муаммоларни аниқлаш ва уларни ечишнинг умумий усуллари ва йўлларини ўрганиш; илмий фаолият давомида олинган ахборотларни қайта ишлаш ва умумлаштириш; танланган мавзунинг долзарблигини асослаш; илмий-назарий, илмий-услубий ва психологик-педагогик талабларни шакллантириш, қўйилган масалани ечиш усулларини кўриб чиқиш ва энг самаралисини аниқлаш.

Биринчи босқич магистрантлари 1-семестрда режалаштирилган илмий-тадқиқот иши давомида магистрлик диссертацияси мавзусини танлаши, илмий раҳбарни аниқлаши, илмий тадқиқот мақсадини белгилаб олиши, тадқиқот вазифаларини аниқлаши, илмий раҳбар билан биргаликда магистрлик диссертацияси режасини ишлаб чиқиши, тадқиқот предмети ва объектини аниқлаб олиши, кутубхоналардан ва интернетдан мавзуга доир маълумотларни тўплаши ҳамда бажарилган ишлар юзасидан ёзма ҳисобот тайёрлаши лозим.

Биринчи босқич магистрант талабалар 1-семестрга режалаштирилган илмий-тадқиқот иши вақтида магистрлик диссертацияси мавзусининг долзарблигини асослаши, диссертациянинг мақсад ва вазифалари, тадқиқот предмети, объектини белгилаб олиши, амалий аҳамияти, илмий янгилиги, танланган мавзунинг ишланганлик даражасини аниқлаши, тажриба-синов ишларини олиб бориш учун керакли материалларни тайёрлаши керак ҳамда кафедра мажлисида танланган мавзунинг долзарблигини асослаб, тузилган режани ҳимоя қила олиши лозим.

**Биринчи курс магистрантларининг илмий-тадқиқот ишини
баҳолаш мезонлари¹ (1-семестр)**

1 – жадвал

№	Бажариладиган ишнинг мазмуни	Максимал баҳо
1	Магистрлик диссертацияси мавзусини танлаш	5
2	Илмий тадқиқот ишининг мақсади ва вазифаларини аниқлаш	5
3	Тадқиқот объекти ва предметини аниқлаш	5
4	Диссертация мавзусини асослаш (аннотация тайёрлаш)	5
5	Магистрлик диссертацияси мавзуси доирасида бирламчи маълумотларни тўплаш	5
6	Илмий адабиётлар билан танишиш ва энг муҳимлари бўйича каталог тузиш	5
7	Илмий тадқиқот ишлари ва натижаларини ўрганиш	5
8	Тадқиқотнинг илмий янгилигини ва амалий аҳамиятини аниқлаш	5
9	Диссертациянинг 1 бобини тайёрлаш	5
10	Диссертация мавзусининг 1 боби юзасидан илмий	5

¹ Илмий тадқиқот иши бўйича якуний баҳо ҳар бир мезон бўйича талаба олган баҳолар йиғиндисининг мезонлар сонига бўлинмаси асосида аниқланади

	мақола тайёрлаш ва чоп этишга тақдим этиш	
11	Ўқув йилининг 1 семестри давомида амалга оширилган ишлар юзасидан ҳисобот тайёрлаш ва кафедрага ҳимоя учун тақдим этиш.	5

2.3.Илмий фаолиятнинг II босқичи (2 - семестр)

Магистрант учун илмий фаолиятнинг асосий натижаси магистрлик диссертацияси бўлиб, у магистрлик диссертациясига нисбатан Низомда белгилаб қўйилган барча талабларга тўлиқ жавоб бериши керак.

Талабанинг илмий фаолият юзасидан бажарган ишлари 2 - семестр давомида ҳар ойда кафедра йиғилишида муҳокама қилинади. Кафедра йиғилиши қарорига биноан ҳар бир Магистрантнинг семестр якунида илмий фаолиятининг натижалари бўйича ва бажарилган ишлари бўйича ҳисоботи эшитилади.

Биринчи босқич магистрантлари 2-семестрда режалаштирилган илмий-тадқиқот иши давомида диссертация мавзусининг умумназарий қисми устида ишлайди, мавзуга доир адабиётлар, меъёрий ҳужжатлар, илмий мақолалар, статистик маълумотларни таҳлил қилади, уларда келтирилган илмий ғоя ва концепцияларга нисбатан ўз ёндошувини баён этади. Тажриба-синов ишлари дастурини тузишда, тадқиқот усуллари танлашда объект бўйича маълумот беради, танланган, ишлаб чиқилган тадқиқот усуллари баён этади. Тажриба – синов ишларини ўтказишда фойдаланиладиган дидактик материаллар, алгоритмлар, методлар, дастурий воситалар, асбоб-ускуналар, кўргазмали материаллар изоҳланади. Тажриба-синов ишларининг натижаларини таҳлил қилиш, қайта ишлашда тўпланган материаллар, статистик маълумотлар ва кўрсаткичларни умумлаштиришда, жамлашда қўлланилган услублар берилади. Тажриба-синов ишларининг натижалари таҳлил қилинади, қайта ишланади. Магистрлик диссертацияси мавзуси бўйича

илмий раҳбар ёрдамида илмий журналга мақола тайёрланади. Магистрант диссертация мавзусидан келиб чиқиб, зарурий адабиётларни таҳлил қилади ва уларнинг камида бештасига аннотация тайёрлайди. Аннотацияда таҳлил қилинган монография, диссертация, дарслик ёки ўқув-услубий қўлланманинг қисқача мазмуни, диссертант томонидан кўтарилган муаммонинг ечилганлик даражаси, унинг ютуқ ва камчиликлари очиқ берилади.

Биринчи курсда магистрант фаолияти устидан мониторинг қуйидаги кўрсаткичлар асосида олиб борилади: Магистрантнинг календарь иш режаси белгиланган муддатларда ўз вақтида бажарилиши; битта илмий мақола ёки республика ёки халқаро микёсдаги илмий конференцияда битта тезис чоп этганлиги; илмий семинарларда иштирок этганлиги; мутахассислик бўйича ўқув фанларини ўзлаштириш даражаси.

Биринчи курс магистрантларининг илмий-тадқиқот ишини баҳолаш мезонлари (2- семестр)

№	Бажариладиган ишнинг мазмуни	Максимал баҳо
1.	Амалий масалаларни ечиш учун янги инновацион технологияларни ва дастурий пакетларни ўрганиш ва қўллаш бўйича кўникмага эга бўлиш.	5
2.	Тажриба-синов ишлари дастурининг ишлаб чиқилганлиги ва тасдиқланганлиги	5
3.	Магистрлик диссертациясининг 2-боби учун материалларнинг тайёрланганлиги	5
4.	Диссертация ишининг 2 бобини ёзма вариантини илмий раҳбарга тақдим этиш	5
5.	Магистрлик диссертацияси мавзуси бўйича 1 та мақоланинг тайёрланганлиги ва чоп этилганлиги (Ўзбекистон Республикаси ОАК тасарруфидаги илмий журналда)	5

6.	Бажарилган ишлар юзасидан ҳисоботнинг сифати, кафедрада муҳокама қилинганлиги ва баҳоланганлиги ҳақидаги йиғилиш баённомасидан кўчирманинг мавжудлиги	5
----	---	---

2.4. Илмий фаолиятнинг III босқичи (3- семестр)

Магистрант илмий фаолиятнинг III босқичида дастлаб белгиланган дастур асосида тажрибалар, синовлар, кузатув ишлари, тадқиқотнинг бошқа турлари аниқ режага биноан стандарт ёки ностандарт усулда ўтказилганлиги баён этилади. Дастлабки натижаларни қайта ишлаш стандарт ёки ностандарт усулларда математик статистика қоидаларига риоя қилиниб, компютерда бажарилиши тавсия этилади.

Олинган натижаларнинг ишончлилик даражаси математик статистика мезонлари билан кафолатланади. Омиллар ва натижалар орасидаги боғланиш қонуниятлари классик усуллардан ёки компютер дастурларидан фойдаланиб аниқланади ва экспериментал (тажриба) натижалари назарий қонуниятлар билан таққосланиб, таҳлил қилинади. Улар асосида ўрганилаётган объект, жараён, маҳсулот сифати, услубиятлар бўйича хулосалар чиқарилади. Натижалар график ва жадваллар кўринишида давлат стандартлари талаблари ва қоидаларига риоя этган ҳолда расмийлаштирилади.

Магистрант илмий фаолиятнинг III босқичида диссертация ишининг олинган натижалар ва уларнинг муҳокамасига бағишланган бобида: тадқиқот натижаларини таҳлил қилиш; тадқиқот жараёнларини изоҳлаш; экспериментал қурилма, технологик схемаларни таклиф этиш каби вазифаларни амалга оширади.

Талабанинг илмий фаолияти III босқичида амалга оширилган ишлари семестр давомида ҳар ойда кафедра йиғилишида муҳокама қилинади. Кафедра йиғилиши қарорига биноан барча магистрантлар семестр якунида илмий фаолиятнинг III босқичи натижалари бўйича магистратура бўлими томонидан талаба, унинг илмий раҳбари (маслаҳатчи), кафедра мудири

иштирокида оммавий тарзда ҳисоботи эшитилиб, аттестациядан ўтказилади.

**Иккинчи босқич магистрантларининг илмий-тадқиқот ишини
баҳолаш мезонлари (3- семестр)**

№	Бажариладиган ишнинг мазмуни	Максимал баҳо
1.	Тажриба-синов ишларининг дастур асосида ўтказилганлиги ва натижаларнинг расмийлаштирилганлиги, илмий-услубий хулосаларнинг шакллантирилганлиги	5
2.	Илмий раҳбар билан олинган натижалар юзасидан услубий тавсияларнинг ишлаб чиқилганлиги	5
3.	Магистрлик диссертацияси натижалари бўйича 1 та мақола нашр этирилганлиги	5
4.	Магистрлик диссертацияси мавзуси бўйича факультет илмий семинарида маъруза қилинганлиги	5
5.	Бажарилган ишлар юзасидан ҳисоботнинг тайёрланганлиги, сифати ва кафедрада муҳокама қилинганлиги, баҳоланганлиги ҳақидаги йиғилиш баённомасидан кўчирманинг мавжудлиги	5

2.5. Илмий фаолиятнинг IV босқичи (4- семестр)

Илмий фаолиятнинг IV босқичида магистрант диссертация ишини тўлиқ яқунлайди ва белгиланган талаб даражасида расмийлаштиради.

Магистрант илмий фаолиятнинг IV босқичида мавзуга оид материалларни ўрганиш, олинган натижалар ҳамда орттирган амалий кўникмалари асосида диссертация ишини тўлиқ қайта кўриб чиқади.

Ёзма равишда илмий фаолият ҳисоботини топширмаган магистрант дастлабки ҳимояга киритилмайди ва ўрнатилган тартибга биноан академик қарздор ҳисобланади.

Иккинчи курсда магистрантнинг фаолияти қўйидаги мезонлар асосида мониторинг қилинади:

календарь иш режаси белгиланган муддатларда ўз вақтида бажарилиши;
иккита илмий мақола ёки республика ёки халқаро миқёсдаги илмий конференцияда иккита тезис чоп этганлиги;

магистрлик диссертацияси дастлабки ҳимоядан ўтганлиги, агар у мониторинг даврида режалаштирилган бўлса;

илмий семинарларда иштирок этганлиги;

мухассислик бўйича барча ўқув фанларини ўзлаштириш даражаси.

Талабанинг илмий фаолияти IV босқичда бажарилган ишлар юзасидан семестр давомида ҳар ойда кафедра йиғилишида муҳокама қилинади. Кафедра йиғилиши қарорига биноан ҳар бир магистрант семестр якунида илмий фаолиятнинг IV босқичи натижалари бўйича магистратура бўлими томонидан талаба, унинг илмий раҳбари (маслаҳатчи), кафедра мудирини иштирокида бажарилган ишлари бўйича ҳисоботи эшитилиб, аттестациядан ўтказилади.

III. МАГИСТРЛИК ДИССЕРТАЦИЯСИНИ ТАЙЁРЛАШ

3.1. Магистрлик диссертацияси бажарилишини назорат қилиш

Магистрлик диссертацияси тайёрланишини назорат қилиб бориш илмий раҳбар, кафедра мудирини ва магистратура бўлими бошлиғини зиммасига юклатилади.

Диссертациянинг илмий раҳбари Магистрантнинг шахсий иш режасини ўрнатилган тартибда тасдиқлангандан кейин шахсий режанинг ўз вақтида ва сифатли равишда бажарилиб боришини мунтазам назорат қилиб боради. Диссертация мавзусини ёритиш учун зарур бўлган илмий адабиётлар, интернет маълумотлари, конференциялар материаллари, улардан фойдаланишда эътибор қаратилиши зарур бўлган жойлари бўйича

мунтазам равишда магистрантга маслаҳатлар бериб боради. Магистрантнинг диссертация бўйича олиб бораётган илмий изланишлари юзасидан тайёрлаган ҳисоботларини, мақолаларини, конференция материалларини кўриб чиқади. Зарур бўлганда уларни таҳрир қилади. Диссертациянинг босқичма-босқич сифатли ва талаб даражасида ҳамда белгиланган муддатларда ёзиб борилишини назорат қилади. Магистрантнинг диссертация юзасидан олиб бораётган илмий изланишларини, диссертациянинг тайёр бўлган қисмларини кафедра мажлисларида муҳокама қилиб бориш учун тақдим этади.

Диссертация тайёр бўлганидан кейин унга хулоса тайёрлайди. Хулосада:

- диссертация мавзусининг долзарблиги;
- мавзунинг мутахассислик билан боғлиқлиги;
- тадқиқот янгилигининг асосланиши;
- магистрантнинг илмий иш олиб боришга қобилияти;
- диссертацияда материалларнинг таҳлил қилиб, умумлаштирилиши ва улар юзасидан чиқарилган хулосаларнинг аниқлиги;
- диссертациянинг магистрлик диссертацияси талабларига мос келиши каби фикрлар акс эттирилиши лозим.

Илмий раҳбар томонидан ёзилган диссертация тўғрисидаги хулосада ишнинг долзарблиги, илмий янгилиги, илмий ва амалий, ижобий томонлари аниқ далиллар асосида атрофлича таҳлил этилиб, диссертациянинг тугалланганлиги кўрсатилади ҳамда баҳоланади.

Диссертация якунланганлиги тўғрисидаги илмий раҳбарнинг хулосаси илмий раҳбар томонидан имзоланади ва у ишлаётган ОТМ, тармоқ институтлари ёки буюртмачи ташкилотларнинг муҳри билан тасдиқланади.

Илмий раҳбарнинг мажбуриятларига қуйидагилар киради:

- тадқиқот мавзуси доирасида юзага келиши мумкин бўлган масалалар бўйича тизимли равишда ёрдам бериш мақсадида маслаҳатлар жадвалини тузиш;

- тадқиқот усулларини танлашда иштирок этиш ва уларни тадқиқот ишида қўллашда магистрантга кўмаклашиш;
- магистрантнинг белгиланган календарь иш режаси бўйича ишларнинг бажарилишини ва магистрлик диссертацияси ўз вақтида тайёрланишини назорат қилиш;
- дастлабки ҳимоягача магистрлик диссертациясига хулоса бериш.

Кафедра мудири Магистрантнинг диссертация юзасидан олиб бораётган илмий изланишларини, диссертациянинг тайёр бўлган бобларини (назарий ва экспериментал қисмларини, хулоса ва таклифларини) кафедра мажлисларида муҳокама қилиб, уларнинг талаб даражасида тайёрланишини таъминлайди, магистрантларга ва уларнинг илмий раҳбарларига тегишли кўрсатмалар беради. Магистрантларининг умумий фаолияти билан бирга, магистрлик диссертациясини тайёрлаш бўйича олиб бораётган ишларини ҳар ярим йилда камида бир марта кафедра мажлисларида муҳокама этади. Магистрантларининг диссертацияни тайёрлаш бўйича олиб бораётган ишлари юзасидан кафедрага ҳар семестр якунида ҳисобот беради.

Магистратура бўлими бошлиғи илмий раҳбар, кафедра мудири ва Магистрант томонидан режалаштирилган ишларни Низом талаблари асосида бажарилишини назорат қилади, белгиланган вақтларда университет Илмий Кенгашида ҳисобот беради.

Магистрант илмий раҳбар иштирокида магистрлик диссертациясининг бажарилиш ҳолати, илмий, услубий мақолалар тайёрланиши, ўтказилган ижодий ишлар кўриги ҳақида кафедранинг ойлик мажлисларида ҳисобот бериб боради, семестрлар якунида эса кафедрага ёзма ҳисобот тақдим этади.

Магистрант магистрлик диссертацияси мавзусини ва илмий раҳбарни асосланган ҳолда ўзгартириши бўйича таклиф киритиши мумкин.

Магистрлик диссертациясига ёзиладиган тақризга қўйиладиган талаблар. Диссертация тўғрисидаги тақризчи томонидан ёзилган тақризда

ишнинг долзарблиги, илмий янгилиги, илмий ва амалий, ижобий, баҳсли-мунозарали томонлари ҳолисона, аниқ далиллар асосида атрофлича таҳлил этилиб, диссертациянинг тугалланганлиги кўрсатилиб, ҳамда баҳолаб борилиши лозим.

Тақриз дастлабки ҳимоядан камида **3 кун** олдин тақдим этилиши лозим. Магистрант томонидан касб одоб-ахлоқи қоидаларининг бузилиши ҳолатлари (плагиат, маълумотларни сохталаштириш, ёлғон иқтибослар келтириш ва бошқалар) аниқланган тақдирда, уларни тақризда кўрсатиши лозим.

Магистрлик диссертацияси белгиланган талабларга мос келмаган ҳолатларда, Магистрант томонидан касб одоб-ахлоқи қоидалари (плагиат, маълумотларни сохталаштириш, ёлғон иқтибос келтириш ва бошқалар) бузилганлиги аниқланган тақдирда, шунингдек ушбу ҳолатларни қисқа муддатда тузатиш имконияти мавжуд бўлмаганда тақризчи магистрлик диссертациясини ҳимояга қўйиш мақсадга мувофиқ эмаслиги тўғрисида ҳулоса беради.

Диссертация тўғрисидаги тақриз тақризчи томонидан имзоланади ва у ишлаётган ОТМ, тармоқ институтлари ёки буюртмачи ташкилотларнинг муҳри билан тасдиқланади.

3.2. Дастлабки ва расмий ҳимояни ўтказиш тартиби

Магистрантнинг илмий-тадқиқотлар иш режасига биноан 3 семестрнинг якунида магистрлик диссертациясининг дастлабки варианты илмий раҳбарнинг имзоланган тақризи билан кафедрага тақдим қилинади. Кафедранинг умумий йиғилишда дастлабки муҳокамадан ўтган (март-апрель ойларида) ва маъқулланган диссертация ишига кафедранинг қарори билан 2 нафар мутахассисдан иборат тақризчи тайинланади. Тақризчилар илмий даражали ёки илмий унвонли соҳа мутахассислари, илмий муассасининг ходимлари, бошқа олий ўқув юр்தларининг профессор-ўқитувчилари бўлиши мумкин. Диссертация иши тақризчиларга расмий

химоя муддатидан 1 ой олдин тақдим этилади. Диссертация ишига икки тақризчи томонидан қониқарсиз тақриз берилганда (яъни, химояга тавсия этилмасин деб хулоса берилганда) диссертация иши химоядан чиқарилади ва бу ҳақда кафедра мудирини томонидан магистратура бўлимига тақдимнома киритилади.

Дастлабки муҳокамадан ўтган магистрлик диссертациясининг дастлабки химояси илмий раҳбар (илмий маслаҳатчи) иштирокида кафедра томонидан тузилган комиссияда ташкил этилади.

Дастлабки химояга бошқа кафедралардан, шунингдек бошқа ташкилотлардан мутахассислар таклиф этилиши мумкин. Илмий маслаҳатчи тайинланган ҳолда дастлабки химояга қадар ундан магистрлик диссертациясига хулоса олиш ҳам талаб этилади.

Дастлабки химояга қадар магистрант ички ва ташқи ҳамда илмий раҳбар тақриزلарига, шунингдек диссертация мавзусига доир камида 2 та илмий мақола ёки тезисга эга бўлиши керак. Магистрант ушбу талабларга амал қилиши, берилган топшириққа мувофиқ тўла ҳажмда ишни бажариш бўйича шахсан жавобгардир.

Дастлабки химоя якунлари кафедра йиғилиши баённомаси билан расмийлаштирилади ва магистратура бўлимига тақдим этилади.

Магистратура бўлимининг бошлиғи диссертация ишини кафедра қарори, илмий раҳбар ва тақризчиларнинг тасдиқланган тақриزلари билан расмий химоя қилиш учун Давлат аттестация комиссиясига киритади.

Магистрлик диссертациясини расмий химоя қилиш куни университет ректорининг буйруғи билан тасдиқланган жадвал асосида белгиланади.

Магистрлик диссертациясининг расмий химояси университетнинг Давлат якуний аттестация комиссияси томонидан ўтказилади.

3.3. Магистрлик диссертациясининг тузилиши ва унинг мазмунига қўйиладиган талаблар

Магистрлик диссертацияси қуйидаги таркибий қисмлардан иборат бўлиши керак:

титул варақ;

икки тилда (ўқитиш тили ва инглиз тилида) магистрлик диссертациясининг қисқача аннотацияси;

мундарижа;

кириш;

асосий қисм;

хулоса;

адабиётлар рўйхати;

иловалар (мавжуд бўлса).

Кириш қуйидагиларни қисқача ўз ичига олиши лозим: магистрлик диссертацияси мавзусининг асосланиши ва унинг долзарблиги; тадқиқот объекти ва предмети; тадқиқот мақсади ва вазифалари; илмий янгилиги; тадқиқотнинг асосий масалалари ва фаразлари; тадқиқот мавзуси бўйича адабиётлар шарҳи (таҳлили); тадқиқотда қўлланилган методиканинг тавсифи; тадқиқот натижаларининг назарий ва амалий аҳамияти; иш тузилмасининг тавсифи.

Магистрлик диссертациясининг **асосий қисми** камида уч бобдан иборат бўлиб, боблар ҳажм жиҳатидан ўзаро мутаносиб бўлиши ва қуйидагиларни ўз ичига олиши лозим:

тадқиқот мавзусига тааллуқли бошқа манбаларда келтирилган назарий, амалий ва эмпирик тадқиқотлар натижаларининг танқидий таҳлили;

тадқиқот методикаси ва ишнинг амалий қисми баёни;

тадқиқот олиб борилган масалани ҳал этишда магистратура талабасининг шахсий ҳиссаси кўрсатилган ҳолда тадқиқотнинг асосий натижалари баёни.

Магистрлик диссертациясининг **хулоса** қисмида барча бобларда қайд этилган натижаларнинг илмий ва амалий аҳамияти, шунингдек илмий тадқиқот муаммосини ҳал этиш бўйича хулосалар ёритилади. Хулоса қисми 4 саҳифадан ошмаслиги керак. Диссертация ишининг ҳар бир боби алоҳида хулоса ва таклифлар билан яқунланади, лекин унинг асосийлари ишнинг умумий «хулоса» бўлимида жамланади. Диссертация ишининг хулоса қисмида тадқиқот натижасида чиқарилган хулосалар ва аниқ таклифлар, шу жумладан, диссертация ишини бажариш даврида магистрантнинг шахсан эришган натижалари ҳам мужассамлаштирилади. Бунда диссертация ишининг «Олинган натижалар ва уларнинг муҳокамаси» бобидаги асосланган илмий янгилик ва ютуқлар аниқ ва равшан ёритилиши лозим.

Магистрлик диссертациясига унинг мазмунини баён этиш учун бевосита зарур бўлган қўшимча маълумотларни ўз ичига олган материаллар илова қилиниши мумкин. Илова қисмининг ҳажми магистрлик диссертацияси умумий ҳажмининг учдан бир қисмидан ошмаслиги лозим. Диссертация ишининг иловасида магистрант томонидан бажарилган илмий–тадқиқот ишларининг дастлабки, бошланғич маълумотлар, диссертация ишининг айрим қисмлари учун зарур бўлган кўргазмали чизма, схема, жадвал ва расмлар келтирилади.

Магистрлик диссертацияси устида ишлаётган магистрант касб одоб-ахлоқи қоидаларига риоя этиши (плагиат, маълумотларни сохталаштириш, шунингдек ёлғон цитаталар келтиришга йўл қўймаслик) лозим.

Диссертация матни стандарт варақда ёзилган бўлиб, унда қуйидаги қоидаларга риоя этилган бўлиши лозим: диссертацияси матнини Microsoft Word матнли редакторида Times New Roman, 14 шрифтда ёзилган; қаторлар оралиғи — 1,5 см; юқори ва пастки ҳошия 2 см, сатр боши: чап томондан 3 см, ўнг томондан 2 см; хатбошилар орасидаги оралиқ — 5 ёки 6 белгили. Бетнинг тартиб рақами саҳифанинг ости ўртасига қўйилади.

Магистрлик диссертациясининг ҳажми титул варақ, мундарижа, адабиётлар рўйхати ва иловалардан ташқари 70 — 80 саҳифа бўлиши тавсия этилади.

Магистрлик диссертацияси магистрант ўқиган тилда (кафедра ёки магистратура бўлими тавсиясига мувофиқ чет тилда) тайёрланади. Чет тилда тайёрланган магистрлик диссертациясига давлат тилида ёзилган аннотация илова этилади. Бундай магистрлик диссертацияларининг дастлабки ва расмий ҳимоялари таржима билан ўтказилади.

Магистратура мутахассислиги хусусияти ҳисобга олинган ҳолда магистрлик диссертацияси таркибий қисмларининг мазмуни ва ҳажми факультет Ўқув-услубий кенгашининг қарори билан ўзгартирилиши ва кўпайтирилиши мумкин.

3.4. Магистрлик диссертациясини баҳолаш

Давлат якуний аттестация комиссияси аъзолари диссертация ишини ўрнатилган тартибда кўриб чиқади ва овоз бериш йўли билан баҳолайди.

Овоз беришда университет ректори буйруғи билан тасдиқланган давлат аттестацияси аъзоларигина қатнашади. Овоз бериш натижалари тасдиқланган шакл асосида расмийлаштирилади.

Магистрлик диссертациясини баҳолашда магистрлик диссертацияси учун танланган мавзу долзарблигини асослаб берилганлиги; қўйилган масаланинг ечиш услубларини кўриб чиқилиши ва улардан энг самаралисини аниқланганлиги; магистрантнинг илмий (ёки илмий-техник, илмий-ижодий) изланишлар олиб бориш даражаси, мавзуга хос муаммоларни танлай олганлиги ва уларни аниқ далиллар асосида таҳлил эта олганлиги; тадқиқотда олинган маълумотлар ва натижаларни тасвирлар (чизма, расм, тақдимот) шаклида мужассамлантира олганлиги; самарали муқобил ечимни илмий, конструкторлик, технологик ва техник-иқтисодий жиҳатдан асослаб берганлиги; илмий-техник масала ечимининг натижалари бўйича хулосалар ва таклифларни

шакллантирганлиги ҳамда фан ва иқтисодиётнинг тегишли тармоқларида қўллаш имкониятларини аниқлаганлиги ва бошқа масалалар эътиборга олинади.

Магистрлик диссертацияси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 2 мартдаги "Магистратура тўғриси"даги Низомга ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2018 йил 9 августдаги 19-2018-сон буйруғи билан тасдиқланган "Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш тизими тўғрисида"ги Низом асосида баҳоланади. Ушбу меъёрий ҳужжатлар асосида илмий раҳбар, тақризчилар ва Давлат аттестация комиссияси аъзолари томонидан магистрлик диссертацияси қисмларини қуйидагича баҳолаш намуна сифатида тавсия этилади.

Магистрлик диссертацияси ва уни ҳимояси 100 баллик тизимда баҳоланади ва тўплаган баллни баҳога айлантириш Корёя таълим тизими асосида амалга оширилади.

№	Диссертация қисмлари ва магистрантнинг малакалари мезонлари	Ажратилган балл
1.	Магистрлик диссертациясини меъёрий ҳужжатлар талаблари даражасида расмийлаштирилиш ҳолати	6 баллгача
1.1.	Тақризчилар хулосасига асосан диссертация меъёрий ҳужжатлар ва Низом талабларига тўлиқ жавоб беради.	5-6 балл
1.2.	Тақризчилар хулосасига асосан диссертация меъёрий ҳужжатлар ва Низом талабларига асосан жавоб беради	3-4 балл
1.3.	Тақризчилар хулосасига асосан диссертация меъёрий ҳужжатлар ва Низом талабларига қисман жавоб беради	1-2 балл
2.	Магистрлик диссертацияси тадқиқот мавзусининг долзарблигини ва унинг амалиёт билан боғлиқлигини кўрсатиб бера олиши.	15 баллгача
2.1.	Тадқиқот мавзусининг долзарблигини асосланиши, ўрганилганлик даражасини ёритиб берилиши	3 баллгача
2.2.	Диссертациянинг мақсад ва вазифаларини ёритиб берилиши	3 баллгача

2.3.	Мавзу бўйича мавжуд тадқиқотларнинг илмий асосда қиёсий таҳлил этилганлиги	3 баллгача
2.4.	Диссертация мавзуси бўйича олинган натижаларнинг илмий янгилигини асослаб берилиши	3 баллгача
2.5.	Диссертация мавзуси бўйича олинган натижаларнинг амалиёт билан боғлиқлигини кўрсатиб берилиши	3 баллгача
3.	Магистратура талабасининг тадқиқотга ва вазифаларни ҳал этишга мустақил ёндашуви.	45 баллгача
3.1.	Тадқиқ этилаётган мавзуга доир муаммоларни ажратиб олиш ва уларни таснифлаш	10 баллгача
3.2.	Тадқиқ этилаётган мавзуга доир муаммоларга атрафлича характеристика бериш ва уларга доир тушунчаларни таҳлил қилиш	10 баллгача
3.3.	Олинган натижаларнинг таҳлили асосида аниқланган муаммоларнинг ечимлари топилганлиги	10 баллгача
3.4.	Диссертантнинг ишга ижодий ёндошганлиги, мустақил фикрлаши, мавзуга доир муаммолар ечимини топишда илмий ёндошганлиги	15 баллгача
4.	Фойдаланилган илмий адабиётлар, илмий нашрлар, меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, статистик маълумотлар, шунингдек хорижий тиллардаги адабиётлар танқидий таҳлилининг тўлиқлиги ва чуқурлиги.	6 баллгача
4.1.	Диссертантнинг мавзуга оид умумий адабиётлардан фойдаланганлиги	1 балл
4.2.	Интернетдан олинган маълумотлардан фойдаланганлиги	2 балл
4.3.	Янги монография, илмий мақолалар, хориждаги импакт-фактори юқори бўлган нашрлардан фойдаланганлиги	3 балл
5.	Магистрлик диссертацияси мавзуси бўйича нашр этилган илмий ишларига	6 баллгача
5.1.	Халқаро миқёсидаги журналлар, тўпламлар ёки илмий анжуманлар материалларида	6 балл
5.2.	Республика миқёсидаги журналлар, тўпламлар ёки илмий анжуманлар материалларида	5 балл
5.3.	Олий таълим муассасалари, илмий тадқиқот институтлари миқёсидаги журналлар, тўпламлар ёки илмий анжуманлар материалларида	3-4 балл

6.	Тадқиқот усулларининг амалиётда қўлланилганлигининг асосланганлиги	5 баллгача
7.	Олинган натижалар асосида ишлаб чиқилган хулоса ва тавсияларнинг амалий аҳамияти	5 баллгача
8.	Магистратура талабасининг магистрлик диссертацияси доирасида ўтказилган тадқиқотлар ва олинган натижаларни	4 баллгача
	ривожлантириш истиқболларини кўра билиш қобилияти	
9.	Магистратура талабасининг магистрлик диссертациясининг назарий ва амалий қисмларидаги ўзаро мантиқий боғлиқликни кузата билиш малакаси	3 баллгача
10.	Диссертантнинг ҳимоя жараёнида маълумотларни аниқ, раво ва тушунарли тарзда етказиб бериши, берилган саволларга тўла ва тўғри жавоб бериши	5 баллгача
	Жами тўпланадиган балл	100 балл

Тўплаган балл	Баҳо
90-100	“5”
80-89	“4”
60-79	“3”
0-59	“2”

ТАВСИЯ ЭТИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси / Ўн иккинчи чақирик Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессиясида 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган. –Т.: Ўзбекистон. 1992. - 49 б.
2. Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги қонуни (Баркамол авлод - Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори. –Т.: Шарқ нашриёт матбаа-концерни. 1997. –Б.20-29.
3. Ўзбекистон Республикасининг «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» //Баркамол авлод - Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори. –Т.:Шарқ нашриёт матбаа-концерни.1997. Б.-31-61.

4. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ- 4947 сонли Фармони.
5. ¹Магистратура тўғрисида Низом. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Магистратура тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақидаги 2015 йил 2 мартдаги 36-сон қарори.
6. И.Каримов. Юксак маънавият енгилмас куч.-Тошкент, Маънавият, 2008.
7. Мирзиеёв Ш.М.Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. - Тошкент, "Ўзбекистон", 2016 йил.
8. Мирзиеёв Ш.М.Танқидий таҳлил, қатъий тартиб - интизом ва шахсий жавобгарлик –ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. - Тошкент, "Ўзбекистон", 2017 йил.
9. Магистрлик диссертацияларини тайёрлаш бўйича методик тавсиянома: магистратура бўлимининг барча мутахассисликлари учун мўлжалланган. Т: ТДПУ, 2010. – 60 б.
10. Аристер Н.И., Загузов Н.И. Процедура подготовки и защиты диссертаций. - М.: АОЗТ "ИКАР", 1995.
11. Бурдин К.С., Веселов П.В. Как оформить научную работу. - М.: Высшая школа, 1973.
12. Кузин Ф.А. Магистерская диссертация. Методика написания и правила оформления. - М.: МАМАРМЕН, 1993.
13. Соловьев В.И. Гносеологические и психологические аспекты реферирования // Изд. дело. Книговедение. ЦБНТИ печати, 1971, № 7.
14. Соловьев В.И. О функциональных свойствах автореферата диссертации и особенности его составления // Научно-техническая информация. - 1981. - Сер. 1, 1981 № 6.
15. Швырев В.С. Научное познание как деятельность.- М., 1984.
16. www.ppf.uni.udm.ru

17. www.talant.spb.ru/wald.html
18. www.school.edu.ru.
19. [www.inter – pedagogika.ru](http://www.inter-pedagogika.ru).
20. www.ppsy.ru.
21. www.wings.ru
22. www.ppf.uni.udm.ru
23. www.search.re.uz - Ўзбекистоннинг ахборотларни излаб топиш тизими.
24. www.ictcouncil.gov.uz -Компьютерлаштиришни ривожлантириш бўйича Вазирлар Маҳкамаси мувоффиқлаштирувчи Кенгашининг сайти
25. www.ecsoman.edu.ru - Россия Федерация олий ўқув юртларида ўқитилаётган фанлар бўйича ўқув-услубий комплекслар.